

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Επείγουσες ρυθμίσεις των Υπουργείων Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την κοινή συνεδρίαση των Διαρκών Επιτροπών Οικονομικών Υποθέσεων, Παραγωγής και Εμπορίου, και Κοινωνικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε πέντε (5) Κεφάλαια και είκοσι άρθρα (20) άρθρα.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρο 1) τροποποιούνται επιμέρους διατάξεις του ν. 4387/2016. Έτσι, μεταξύ άλλων, επανακαθορίζεται το ποσοστό της έκπτωσης που παρέχεται σε περίπτωση εξαγοράς πλασματικών ετών ασφάλισης με εφάπαξ καταβολή του αντίστοιχου ποσού εκ 2% για κάθε έτος εξαγοράς, αντί της έκπτωσης ποσοστού 15% επί του συνολικού ποσού που προβλέπεται σήμερα στα άρθρα 15 και 34 του ν. 4387/2016 (παρ. 1 και 2). Εν συνεχεία, καταργείται η διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 40 του ν. 4387/2016, κατά την οποία, υπό τις οριζόμενες προϋποθέσεις, οι ιδιοκτήτες τουριστικών καταλυμάτων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 2 του ν. 2160/1993 και του π.δ. 33/1979 και, γενικώς, όλων των κυρίων και μη κυρίων καταλυμάτων με το ειδικό σήμα λειτουργίας του ΕΟΤ δυναμικότητας από έξι (6) έως και δέκα (10) δωματίων, σε ολόκληρη την Επικράτεια, που είναι παράλληλα εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων βάσει των οριζόμενων στο άρθρο 58 του ν.

4144/2013, καταβάλλουν για κύρια σύνταξη τις μειωμένες, έως το 2021, ασφαλιστικές εισφορές του Ο.Γ.Α. (παρ. 3). Περαιτέρω, καταργείται η παρ. 3 του άρθρου 40 του ως άνω νόμου που προβλέπει, για τα πέντε (5) πρώτα έτη ασφάλισης, την καταβολή μειωμένων εισφορών υγειονομικής περίθαλψης για όσους υπάγονται στην ασφάλιση του Ε.Τ.Α.Α. όπως και τους αποφοίτους σχολών ανώτατης εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένοι σε επισημονικούς συλλόγους ή επιμελητήρια τα οποία έχουν τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (παρ. 4), και επανακαθορίζεται, από 1.1.2017, η ασφαλιστική εισφορά υπέρ υγειονομικής περίθαλψης των ασφαλισμένων του Ο.Γ.Α. σε ποσοστό 6,95% επί του ασφαλιστέου εισοδήματος, το οποίο κατανέμεται κατά ποσοστό 6,45% για παροχές σε είδος και 0,50% για παροχές σε χρήμα (παρ. 6).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 2 και 3) τροποποιούνται και συμπληρώνονται διατάξεις του ν. 4389/2016, προς τον σκοπό, ιδίως, της αυτοδίκαιης μεταβίβασης, χωρίς αντάλλαγμα, στην Εταιρεία Δημοσίων Συμμετοχών (Ε.ΔΗ.Σ.) από την ημερομηνία καταχώρισης του καταστατικού της στο Γ.Ε.ΜΗ., των μετοχών κυριότητας Ελληνικού Δημοσίου των εταιριών Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. και Ε.Υ.Δ.Α.Π. Α.Ε., καθώς και των ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε. (ΚΤΥΠ Α.Ε.), ΕΛ.Β.Ο. Α.Β.Ε., ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. και Δ.Ε.Η. Α.Ε..

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 4-17), το οποίο διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Υποκεφάλαια, ρυθμίζονται θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ειδικότερα, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την αναδιοργάνωση της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συμφώνως προς τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Κατά τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί χονδρεμπορικές αγορές ηλεκτρισμού σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, προκειμένου να εξυπηρετήσουν την ανταγωνιστική λειτουργία του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας και να προσφέρουν στους Ευρωπαίους καταναλωτές υπηρεσίες και προϊόντα σε τιμές που να αντανακλούν, με τον πιο αποδοτικό τρόπο, το πραγματικό κόστος της ενέργειας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η λειτουργία μιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (η οποία δεν μπορούσε μέχρι πρόσφατα να επιτευχθεί, λόγω της διαφορετικής αρχιτεκτονικής των αντίστοιχων εθνικών αγορών) ανέπτυξε το λεγόμενο Μοντέλο Στόχο (EU Target Model), με το οποίο συγκροτείται κοινή οργάνωση των ευρωπαϊκών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, σε κάθε χρονικό επίπεδο, από τη λειτουργία προθεσμιακών και προ-ημερήσιων αγορών μέχρι και τη λειτουργία ενδοημερήσιων αγορών και αγορών υπηρεσιών εξισορρόπησης. Βάση για το σχεδιασμό των ανωτέρω αποτελεί η συντονι-

σμένη προσέγγιση στη διαχείριση και τον καταμερισμό της μεταφορικής ικανότητας στις ηλεκτρικές διασυνδέσεις.

(www.rae.gr/system/docs/consultations/30092014/anak.csp).

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο δημιουργούνται τέσσερις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας (η Χονδρική Αγορά Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, η Αγορά Επόμενης Ημέρας, η Ενδοημερήσια Αγορά και η Αγορά Εξισορρόπησης) με τους αντίστοιχους Διαχειριστές και τίθεται το πλαίσιο το οποίο θα οδηγήσει σταδιακά σε ένα νέον τρόπο λειτουργίας της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα, συμφώνως προς το «Μοντέλο Στόχο» (Target Model), προς την κατεύθυνση μίας ενιαίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η αναδιοργάνωση της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, σε εφαρμογή της νομοθεσίας για την ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και, ιδίως, των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 714/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13.7.2009 «σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003», και του Κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222 της Επιτροπής της 24.7.2015 «σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την κατανομή της δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 1 και 2, και άρθρο 4 του νομοσχεδίου). Περαιτέρω, συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 2), στο πλαίσιο της ως άνω αναδιοργάνωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων δομών και των οικονομικών συνθηκών, κρίνεται σκόπιμο, για την ομαλή και αποτελεσματική μετάβαση στο νέο καθεστώς, κατά την παρούσα φάση, οι σχετικές ρυθμίσεις να αφορούν τη διαμόρφωση Μηχανισμών Οργανωμένης Διαπραγμάτευσης (ΜΟΔ-ΟΤΦ) (Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15.5.2014, άρθρο 4 περ. 23 της Οδηγίας), όπου θα λαμβάνει χώρα διαπραγμάτευση για ενεργειακά προϊόντα χονδρικής με φυσική παράδοση κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25.10.2011, για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας. Περαιτέρω, όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 2), «η σταδιακή ωρίμανση του νέου καθεστώτος θα επιτρέψει σε επόμενη φάση τη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος και τη θέσπιση των αναγκαίων ρυθμίσεων για τη μετάβαση σε καθεστώς χρηματιστηριακής αγοράς που θα διέπεται από τους σχετικούς ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες».

Συγκεκριμένως, με τις διατάξεις του Υποκεφαλαίου Α' (άρθρα 4-7) προσδιορίζεται ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου (άρθρο 4), καθώς και η έννοια όρων οι οποίοι χρησιμοποιούνται στις προτεινόμενες διατάξεις. Ακόμη, ορίζεται ότι για την εφαρμογή του υπό ψήφιση νομοσχεδίου ισχύουν οι ορισμοί των διατάξεων του άρθρου 2 του ν. 4001/2011 και των Κανονισμών 714/2009 (ΕΚ) της 13.7.2009, 1227/2011 (ΕΕ) της 25.10.2011, 1348/2014 (ΕΕ) της 18.12.2014 και 2015/1222 (ΕΕ) της 24.7.2015 (άρθρο 5). Περαιτέρω, μεταξύ άλλων, διευρύνονται οι αρμοδιότητες της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ), η οποία θα ασκεί, εφεξής, τις αρμοδιότητες των ρυθμιστικών αρχών οι οποίες προβλέπονται στους Κανονισμούς 714/2009 (ΕΚ), 2015/1222 (ΕΕ) και 1227/2011 (ΕΕ). Επίσης, προβλέπεται ότι το χρονικό σημείο έναρξης της λειτουργίας κάθε Αγοράς, καθώς και των απαιτούμενων ενεργειών για την επίτευξη της λειτουργίας αυτής, ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη της ΡΑΕ, και υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης έκδοσης των Κωδίκων των Αγορών (άρθρο 6). Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα συνεργασίας της ΡΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία, την ακεραιότητα και τη διαφάνεια της ενεργειακής αγοράς και τη διάθεση των Ενεργειακών Προϊόντων Χονδρικής στο πλαίσιο της κείμενης νομοθεσίας (άρθρο 7).

Με τις διατάξεις του Υποκεφαλαίου Β' (άρθρα 8-14) ρυθμίζονται θέματα οργάνωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Συγκεκριμένως, μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι αγορές ενέργειας, οι οποίες θα χαρακτηρίζουν την αγορά ενέργειας στη χώρα μετά την αναδιοργάνωσή της συμφώνως προς το μοντέλο στόχος (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 3). Ειδικότερα, ορίζεται ότι οι συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας θα διενεργούνται στις ακόλουθες Αγορές: Χονδρική Αγορά Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, Αγορά Επόμενης Ημέρας, Ενδοημερήσια Αγορά και Αγορά Εξισορρόπησης. Συναλλαγές επί Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας είναι δυνατόν να συνάπτονται διμερώς και εκτός της Χονδρικής Αγοράς Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας. Περαιτέρω, περιγράφονται τα χαρακτηριστικά των εν λόγω Αγορών και ο τρόπος λειτουργίας τους. Τέλος, ορίζεται ότι οι συναλλαγές που διεξάγονται στο πλαίσιο των ως άνω Αγορών διέπονται από το ελληνικό δίκαιο και ότι αρμόδια για τη δικαστική επίλυση διαφορών που ανακύπτουν από την εφαρμογή του παρόντος είναι αποκλειστικώς τα Δικαστήρια των Αθηνών (άρθρο 8).

Με τις διατάξεις του άρθρου 9 ορίζεται η εταιρεία υπό την επωνυμία «ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΕ» (ΛΑΓΗΕ ΑΕ) ως ο Διαχειριστής της Χονδρικής Αγοράς Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας. Επίσης, μεταξύ άλλων, παρέχεται η δυνατότητα ορισμού, με απόφαση της ΡΑΕ, και άλλων νομικών προσώπων πέραν της ΛΑΓΗΕ Α.Ε. ως Διαχειριστών μετά την πάροδο τριών (3) ετών, συμφώνως προς την προβλεπόμενη διαδικασία, και καθορίζονται τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι. Τέλος, καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Διαχειριστή της Χονδρικής Αγοράς Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας (άρθρο 9).

Με τις διατάξεις του άρθρου 10 προβλέπεται η ύπαρξη, στην ελληνική επικράτεια, εθνικού νόμιμου μονοπωλίου υπηρεσιών συναλλαγών επόμενης ημέρας και «ενδοημερησίως», το οποίο αποκλείει τον ορισμό περισσότερων του ενός Ορισθέντος Διαχειριστή Αγοράς Ηλεκτρικής ενέργειας (ΟΔΑΗΕ). Περαιτέρω, μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι ο ορισμός του ΟΔΑΗΕ γίνεται με απόφαση της ΡΑΕ βάσει των οριζόμενων κριτηρίων, και καθορίζονται οι αρμοδιότητές του. Επίσης, ορίζεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θίγει τον ορισμό της ΛΑΓΗΕ Α.Ε. ως ΟΔΑΗΕ συμφώνως προς την ΑΠΕΗΛ/Γ/Φ1/οικ.184866 (ΦΕΚ Β΄ 2678/11.12.2015) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Με τις διατάξεις του άρθρου 11 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι Διαχειριστές των Αγορών είναι αρμόδιοι για την Κάλυψη, την Εκκαθάριση και τον Διακανονισμό των Συναλλαγών, και καθορίζονται οι αρμοδιότητές τους. Για την άσκηση των εν λόγω αρμοδιοτήτων τους οι Διαχειριστές οφείλουν, το αργότερο εντός δώδεκα (12) μηνών από τη θέση σε ισχύ του παρόντος, να προτείνουν στη ΡΑΕ νομικό πρόσωπο το οποίο θα αναλάβει τις εν λόγω αρμοδιότητες. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα στους Διαχειριστές να συστήσουν νομικό πρόσωπο ή να συμμετάσχουν στο ως άνω νομικό πρόσωπο, με απ' ευθείας πρόταση στη ΡΑΕ, ή να το επιλέξουν μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Τέλος, θεσπίζονται τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούν τα ως άνω νομικά πρόσωπα για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και ρυθμίζεται η σχετική διαδικασία.

Με τις διατάξεις του άρθρου 12 προσδιορίζονται εκ νέου τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του Διαχειριστή του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ), ο οποίος μεριμνά για τη λειτουργία, την εκμετάλλευση, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του ΕΣΜΗΕ, ώστε να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός της χώρας με ηλεκτρική ενέργεια με τρόπο επαρκή, ασφαλή, αποδοτικό και αξιόπιστο. Μεταξύ άλλων, ο Διαχειριστής του ΕΣΜΗΕ ορίζεται ως Διαχειριστής της Αγοράς Εξισορρόπησης, συμφώνως προς τις ειδικότερες διατάξεις του Κώδικα Αγοράς Εξισορρόπησης, ενώ καθίσταται αρμόδιος για την Κάλυψη, την Εκκαθάριση και τον Διακανονισμό των Συ-

ναλλαγών στις Αγορές τις οποίες διαχειρίζεται. Τέλος, ορίζεται ότι η ισχύς των διατάξεων του παρόντος άρθρου αρχίζει από την έναρξη λειτουργίας της Αγοράς Εξισορρόπησης, συμφώνως προς την παράγραφο 3 του προτεινόμενου άρθρου 6 του παρόντος (βλ. σχετικώς, και την περ. α) του προτεινόμενου άρθρου 17 όσον αφορά την κατάργηση του σχετικού άρθρου 94 του ν. 4001/2011).

Με τις διατάξεις του άρθρου 13 καθορίζονται εκ νέου ο σκοπός και οι αρμοδιότητες της εταιρείας υπό την επωνυμία «ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΕ» (ΛΑΓΗΕ ΑΕ). Μεταξύ άλλων, αυτή ασκεί τις αρμοδιότητες του Διαχειριστή της Χονδρικής Αγοράς Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, διενεργεί την Ενδοημερήσια Αγορά, κατά τα προβλεπόμενα στον Κώδικα Ενδοημερήσιας Αγοράς, μέχρι την επίτευξη της ενιαίας σύζευξης των ευρωπαϊκών ενδοημερήσιων αγορών, είναι αρμόδιος για την Κάλυψη, την Εκκαθάριση και τον Διακανονισμό των Συναλλαγών στις Αγορές τις οποίες διαχειρίζεται, συνεργάζεται με τον Διαχειριστή του ΕΣΜΗΕ και συνάπτει συμβάσεις πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας, συμφώνως προς τα οριζόμενα στο παρόν. Τέλος, ορίζεται ότι η ισχύς των διατάξεων του παρόντος άρθρου αρχίζει από την έναρξη λειτουργίας της Αγοράς Επόμενης Ημέρας, συμφώνως προς την παράγραφο 3 του προτεινόμενου άρθρου 6 του παρόντος (βλ., σχετικώς, και την περ. β) του προτεινόμενου άρθρου 17 όσον αφορά την κατάργηση του σχετικού άρθρου 184 του ν. 4001/2011).

Με τις διατάξεις του άρθρου 14 ρυθμίζονται θέματα σχετικώς με την κατάρτιση και την τροποποίηση των Κωδίκων Αγορών (του Κώδικα Χονδρικής Αγοράς Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, του Κώδικα Αγοράς Επόμενης Ημέρας, του Κώδικα Ενδοημερήσιας Αγοράς και του Κώδικα Αγοράς Εξισορρόπησης, και ρυθμίζονται σχετικά ζητήματα και διαδικασίες. Στους εν λόγω Κώδικες καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις λειτουργίας των Αγορών.

Με τις διατάξεις του Υποκεφαλαίου Γ' (άρθρο 15) τροποποιούνται διατάξεις των ν. 4001/2011, 4342/2015 και 4409/2016. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, ρυθμίζονται εκ νέου θέματα σχετικώς με τη λήψη ρυθμιστικών μέτρων τα οποία δύναται να επιβάλει η ΡΑΕ σε επιχειρήσεις που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες για την εύρυθμη λειτουργία των ενεργειακών αγορών (περ. 1), προβλέπεται ότι η ΡΑΕ δεν υποχρεούται να προβαίνει σε δημόσια διαβούλευση στις περιπτώσεις που έχει προηγηθεί δημόσια διαβούλευση από ευρωπαϊκούς φορείς σχετικώς με την εφαρμογή του αναφερόμενων Κανονισμών (περ. 2), και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τις Εταιρείες Διανομής Αερίου. Επίσης, μεταξύ άλλων, καθορίζεται εκ νέου η προθεσμία εντός

της οποίας το προσωπικό της ΔΕΠΑ Α.Ε. μεταφέρεται στη νέα εταιρεία διανομής ή προμήθειας από την ολοκλήρωση της απόσχισης του αντίστοιχου κλάδου (περ. 5). Διευκρινίζεται ότι οι νέες και οι υφιστάμενες εταιρείες δεν δύνανται, για χρονική περίοδο πέντε (5) ετών από την ολοκλήρωση της απόσχισης, να προβούν σε απολύσεις των εργαζομένων που προέρχονται από τις υφιστάμενες ΕΠΑ και τη ΔΕΠΑ Α.Ε. εξαιτίας της απόσχισης (περ. 6). Επίσης, μειώνεται σε τρία (3) έτη από πέντε (5) έτη το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου Α.Ε. (ΔΕΠΑ Α.Ε.) ή οι υφιστάμενες Εταιρείες Παροχής Αερίου (ΕΠΑ) Αττικής, Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας θα μπορούν να υποστηρίζουν τη λειτουργία των νέων εταιρειών διανομής ή προμήθειας αερίου, προκειμένου να αναπτύξουν πλήρως τις δικές τους υπηρεσίες (περ. 7). Περαιτέρω, μεταξύ άλλων, καθορίζονται εκ νέου τα θέματα τα οποία ρυθμίζονται από τον Κώδικα Διαχείρισης του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (περ. 8), ενώ παρατείνεται η καταβολή του ετήσιου τέλους διατήρησης δικαιώματος κατοχής άδειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το οποίο καταβάλουν οι κάτοχοι αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από σταθμούς ΑΠΕ ή ΣΗΘΥΑ στη ΛΑΓΗΕ Α.Ε., υπέρ του Ειδικού Διαχειριστικού Λογαριασμού του άρθρου 40 του ν. 2773/1999, για τα έτη 2015-2016 (περ. 11).

Το Υποκεφάλαιο Δ' (άρθρα 16-17) περιλαμβάνει τελικές και μεταβατικές διατάξεις, καθώς και τις διατάξεις του ν. 4001/2011 οι οποίες καταργούνται δια του παρόντος. Συγκεκριμένως, ορίζεται ότι η ΛΑΓΗΕ Α.Ε. αναλαμβάνει τα καθήκοντα του Διαχειριστή της Ενδοημερήσιας Αγοράς μέχρι την επίτευξη της ενιαίας ενδοημερήσιας σύζευξης των ευρωπαϊκών αγορών, ενώ ο Διαχειριστής του ΕΣΜΗΕ ασκεί τις αρμοδιότητες του σχετικώς με την Κάλυψη, την Εκκαθάριση και τον Διακανονισμό των Συναλλαγών (άρθρο 11 του νομοσχεδίου) μετά την εκκίνηση της Αγοράς Εξισορρόπησης (άρθρο 16). Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 17 καταργούνται τα άρθρα 94, 118 και 120 του ν. 4001/2011 σχετικώς με τα καθήκοντα του Διαχειριστή του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ), τον σκοπό και τις αρμοδιότητες του Λειτουργού της Αγοράς, και τον Κώδικα Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας (άρθρο 17).

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 18-19) περιλαμβάνει ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Συγκεκριμένως, με το άρθρο 18 τροποποιούνται ρυθμίσεις του ν. 3891/2010 ως προς ζητήματα μίσθωσης προς την ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε. του τροχαίου υλικού το οποίο διαχειρίζεται, για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου, η ΓΑΙΑΟΣΕ Α.Ε., και με το άρθρο 19 παρέχεται η δυνατότητα εξόφλησης απαιτήσεων των παρόχων δημόσιας υπηρεσίας επιβατικών σιδηροδρομικών μεταφορών έναντι του Δημο-

σίου, διά της εκχώρησής τους προς το Δημόσιο, τον ΟΣΕ Α.Ε. ή τη ΓΑΙΑΟΣΕ Α.Ε. για την εξόφληση οφειλών των παρόχων προς τους φορείς αυτούς.

Τέλος, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' (άρθρο 20) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 3

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται, μετά το Παράρτημα Δ' του ν. 4389/2016, Παράρτημα Ε' που περιλαμβάνει τις δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες μεταβιβάζονται, αυτοδικαίως και χωρίς αντάλλαγμα, στην «Εταιρεία Δημόσιων Συμμετοχών Ανώνυμη Εταιρεία (Ε.Δ.Η.Σ.) και, συγκεκριμένως, των εταιρειών Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε. και Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε., καθώς και των εταιρειών ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε. (ΚτΥπ Α.Ε.), ΕΛ.Β.Ο. Α.Β.Ε., ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε. και Δ.Ε.Η. Α.Ε..

Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι, συμφώνως προς την παρ. 2 του άρθρου 197 του ν. 4389/2016, σκοπός της Ε.Δ.Η.Σ. «είναι να κατέχει τις συμμετοχές του κράτους σε δημόσιες επιχειρήσεις, να διαχειρίζεται επαγγελματικά και να επαυξάνει την αξία των συμμετοχών αυτών και να τις αξιοποιεί σύμφωνα με βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ, όσον αφορά την εταιρική διακυβέρνηση, την εταιρική συμμόρφωση, την ε-ποπτεία και τη διαφάνεια των διαδικασιών, καθώς και σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές σε θέματα κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνης επιχειρηματικότητας και διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα με τις δημόσιες επιχειρήσεις μέρη». Οι δημόσιες επιχειρήσεις που ελέγχονται από την Ε.Δ.Η.Σ.: «(α) υπόκεινται σε κατάλληλη εποπτεία σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, (β) υλοποιούν και υποστηρίζουν τις εφαρμοστέες τομεακές πολιτικές της Κυβέρνησης, (γ) αναλαμβάνουν κατόπιν ανάθεσης την παροχή Υπηρεσιών Γενικού και Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ), ενδεικτικά μέσω της εκτέλεσης υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, και τις κοινές αξίες της Ένωσης που περιλαμβάνονται σε αυτήν».

Εξ άλλου, συμφώνως προς τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 201 του ν. 4389/2016, η Ε.Δ.Η.Σ. μπορεί να μετέρχεται όλες τις μεθόδους που κρίνονται κατάλληλες προκειμένου, κατά τρόπο επαγγελματικό, να διαχειρίζεται, να διατηρεί, να αυξάνει την αξία και να αξιοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία, ενώ, προκειμένου να προβεί σε ιδιωτικοποίηση περιουσιακών της στοιχείων, δύναται να προβαίνει «στην πώλησή τους, τη μεταβίβαση οποιωνδήποτε εμπράγματων ή ενοχικών δικαιωμάτων επί αυτών ή την εισφορά των τελευταίων σε ανώνυμες εταιρείες (Α.Ε.) ή ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εται-

ρείες (Ι.Κ.Ε.) και στη συνεπακόλουθη πώληση των σχετικών μετοχών σε τρίτους» (άρθρο 201 παρ. 2 του ν. 4389/2016).

Σημειώνεται, συναφώς, ότι η παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας δεν εντάσσεται στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, ούτως ώστε να αποκλείεται η, με οποιονδήποτε τρόπο, ανάθεσή της σε φορείς υπό ιδιωτικό μανδύα. Κατά συνέπεια, η παροχή των ως άνω υπηρεσιών υπό το νομικό καθεστώς του ιδιωτικού δικαίου είναι καταρχήν από το Σύνταγμα επιτρεπτή. Αυτό ισχύει και για τις υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, τις οποίες δύναται να παρέχει μια δημόσια επιχείρηση που λειτουργεί υπό νομικό καθεστώς ιδιωτικού δικαίου ως ανώνυμη εταιρεία. Έχει, όμως, πρόσφατα κριθεί (ΣΤΕ 1906/2014, ΘΠΔΔ, 2014, σελ. 511 επ., με παρατηρήσεις Χ. Τσιλιώτη) ότι ο χαρακτήρας της δημόσιας επιχείρησης «αναιρείται στην περίπτωση της αποξενώσεως του Ελληνικού Δημοσίου από τον έλεγχο της ανωνύμου εταιρείας δια του μετοχικού κεφαλαίου, ήτοι της αποξενώσεώς του από εκείνο το ποσοστό των μετοχών (μεγαλύτερο του 50% σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας και το καταστατικό) που εξασφαλίζει τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα και τη δυνατότητα εκλογής, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της εταιρείας που διαμορφώνει τη στρατηγική και πολιτική της ανάπτυξης της και διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία της. Στην περίπτωση αυτή η δημόσια επιχείρηση ιδιωτικοποιείται όχι μόνον τύποις, δια της υπαγωγής της στις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου που διέπουν τις ανώνυμες εταιρείες, αλλά και κατ' ουσίαν, μετατρέπόμενη σε ιδιωτική επιχείρηση, διότι παρέχεται σε ιδιώτες επενδυτές η νομική δυνατότητα συγκεντρώσεως του ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου που εξασφαλίζει τον ιδιοκτησιακό έλεγχο και την εκλογή της πλειοψηφίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας. Η δε κατ' ουσίαν μετατροπή της δημοσίας επιχειρήσεως σε ιδιωτική, που λειτουργεί με γνώμονα το κέρδος, καθιστά αβέβαιη τη συνέχεια της εκ μέρους της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφελείας, και δη υψηλής ποιότητας, η οποία δεν εξασφαλίζεται πλήρως με την κρατική εποπτεία». Έτσι, κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας, «οι υπηρεσίες της ΕΥΔΑΠ Α.Ε. παρέχονται μονοπωλιακώς, σε μεγάλο πληθυσμό διαβιούντα υπό δυσμενείς οικιστικές συνθήκες στον περιορισμένο χώρο της Αττικής, από δίκτυα που είναι μοναδικά στην περιοχή και ανήκουν στα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας. Συνίστανται δε οι υπηρεσίες αυτές στην ύδρευση και στην αποχέτευση που είναι αναγκαίες για την υγιεινή διαβίωση και, ιδίως, στην παροχή του πόσιμου ύδατος, φυσικού αγαθού απαραίτητου για την επιβίωση που καθίσταται σπανιότερο συν τω χρόνω. Αβεβαιότητα ως προς τη συνέχεια της παροχής προσιτών υπηρεσιών κοινής

ωφελείας με αυτόν τον βαθμό αναγκαιότητας δεν συγχωρείται από το άρθρο 5 του Συντάγματος, ειδικότερα δε από τη διάταξη της παραγράφου 5 που προσετέθη με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής και κατοχυρώνει το δικαίωμα στην προστασία της υγείας, καθώς και από το άρθρο 21 παρ. 3 που ορίζει ότι το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών. Συνεπώς, η αποξένωση του Ελληνικού Δημοσίου από την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ Α.Ε., του οποίου η διατήρηση είναι αναγκαία – υπό το δεδομένο νομικό καθεστώς – για να μη μετατραπεί η δημόσια επιχείρηση σε ιδιωτική, συνιστά παράβαση των άρθρων 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος (...).».

Υπό το φως, επομένως, της ανωτέρω απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες σκοπεύουν στη διασφάλιση ζωτικών αγαθών, χωρίς τα οποία δεν υφίστανται οι ομαλοί όροι για την, κατά τα σύγχρονα κριτήρια, αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, και λειτουργούν υπό καθεστώς μονοπωλίου, δεν μπορούν να μετατραπούν σε κατ' ουσίαν ιδιωτικές επιχειρήσεις, θα πρέπει δε το Ελληνικό Δημόσιο ή άλλα Ν.Π.Δ.Δ. να έχουν πάντοτε την πλειοψηφία των μετοχών, ούτως ώστε να μπορούν να διορίζουν και την Διοίκησή τους (βλ. και Χ. Τσιλιώτη, Το νομικοπολιτικό ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων των υποδομών στην Ελλάδα, Δ.Ε.Ε. 2014, σελ. 1139).

2. Επί του άρθρου 3

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι για τα φορολογητέα κέρδη που θα προκύψουν για τη ΔΕΗ Α.Ε. και την ΑΔΜΗΕ Α.Ε. από τις συναλλαγές οι οποίες προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 143 του ν. 4389/2016, με σκοπό τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό της ΑΔΜΗΕ Α.Ε. από τη ΔΕΗ Α.Ε., δεν οφείλεται προκαταβολή φόρου εισοδήματος, λόγω του έκτακτου χαρακτήρα τους.

Επισημαίνεται ότι δυνατότητα μείωσης του προκαταβλητέου φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων παρέχεται και κατά τις γενικές διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος (άρθρο 71 παρ. 7 σε συνδυασμό με το άρθρο 70 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, ν. 4172/2013), σε περίπτωση μείωσης του φορολογητέου εισοδήματος κατά το έτος βεβαίωσης της προκαταβολής. Συνεπώς, η προτεινόμενη ρύθμιση έχει, κατ' ουσίαν, μόνο διαδικαστικό περιεχόμενο, δεδομένου ότι τα αναμενόμενα κέρδη και οι υπεραξίες της εν λόγω εφάπαξ πραγματοποιούμενης συναλλαγής, προφανώς, δεν πρόκειται να προκύψουν και το επόμενο έτος και, επομένως, τυχόν αίτημα των ανωτέρω εταιρειών για μείωση του προκαταβλητέου φόρου, που αναλογεί στα κέρδη αυτά και τις υπεραξίες, θα γινόταν δεκτό.

3. Επί του άρθρου 6 παρ. 1

Με τις προτεινόμενες διατάξεις θεσπίζονται νέες αρμοδιότητες της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ) «πέραν των αρμοδιοτήτων οι οποίες προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία και ιδίως στις διατάξεις του ν. 4001/2011».

Παρατηρείται ότι στις εν λόγω διατάξεις γίνεται γενική παραπομπή στις αρμοδιότητες των ρυθμιστικών αρχών οι οποίες προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 714/2009, στον Κανονισμό (ΕΕ) 2015/1222 και στον Κανονισμό (ΕΕ) 1227/2011 του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με ενδεικτική αναφορά σε ορισμένες από αυτές στην περ. β) της παρ. 1 του παρόντος.

Υπό το φως των ανωτέρω, δεδομένου του ιδιαίτερα σημαντικού ρόλου της ΡΑΕ ως εθνικής ρυθμιστικής αρχής στον τομέα της ενέργειας, θα ήταν σκόπιμο, να παρατεθεί, για λόγους ασφάλειας δικαίου, υπό μορφή κωδικοποίησης, το σύνολο των κανονιστικών ρυθμίσεων των εν λόγω Κανονισμών, διά των οποίων θεσπίζονται νέες αρμοδιότητες στη ΡΑΕ, ούτως ώστε να μην υφίσταται ασάφεια ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο άσκησής τους. Επισημαίνεται, πάντως, ότι η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων πρέπει να γίνεται υπό την αυστηρή επιφύλαξη του πνεύματος και του γράμματος του συνόλου των διατάξεων των σχετικών Κανονισμών, έτσι όπως η φύση του Κανονισμού το απαιτεί και η σχετική νομολογία του Δικαστηρίου το έχει προσδιορίσει (βλ., ενδεικτικώς, ΔΕΚ 39/72, Επιτροπή /Ιταλία, Συλλ. 1973, 101, σκ. 20-23).

4. Επί του άρθρου 6 παρ. 3

Στη διάταξη της παρ. 3 του παρόντος ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ύστερα από γνώμη της ΡΑΕ και υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης έκδοσης των Κωδίκων των Αγορών, ορίζεται το χρονικό σημείο έναρξης της λειτουργίας κάθε Αγοράς, καθώς και των απαιτούμενων ενεργειών για την επίτευξη της λειτουργίας αυτής».

Εν προκειμένω παρατηρείται ότι στην περ. 4.3 [Ρυθμιζόμενες επιχειρήσεις δικτύων (ενέργεια, μεταφορές, νερό)] της Παραγράφου Γ' (Συμφωνία Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων) του άρθρου 3 του ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις - Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης», ορίζεται ότι «(...) Οι αρχές θα αρχίσουν την εφαρμογή του χάρτη πορείας ακολουθώντας το υπόδειγμα-στόχο της ΕΕ για την αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας, που πρέπει να ολοκληρωθεί έως τον Δεκέμβριο του 2017 (βασικό παραδοτέο), στο πλαίσιο αυτό, η αγορά εξισορρόπησης θα ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2017 (βασικό παραδοτέο)».

Υπό το φως των ανωτέρω, θα ήταν σκόπιμο να τεθεί χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση των ως άνω διαδικασιών και ενεργειών (σύνταξη και έκδοση Κωδίκων, έγκριση, γνωμοδότηση της ΡΑΕ κ.λπ.) σχετικώς με την έναρξη λειτουργίας των ως άνω αναφερόμενων νέων Αγορών.

Αθήνα, 26 Σεπτεμβρίου 2016

Οι εισηγητές
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης
Δημήτρης Κανελλόπουλος
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης
Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών